

**ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ХЕРСОНСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Кафедра професійних та спеціальних дисциплін

**«ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ
ОКРЕМИХ ВИДІВ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ»**

**Методичні рекомендації
щодо проведення семінарських занять
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти за спеціальністю 081 «Право»
галузі знань 08 «Право»**

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

*Рекомендовано до друку Навчально-методичною радою
Одеського державного університету внутрішніх справ
(протокол від 31 серпня 2021 року № 1)*

Автори:

Оржинська Е.І., кандидат юридичних наук, доцент кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ;

Беніцький А.С., кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ;

Темніков О.В., кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ.

Рецензенти:

Бабенко А.М., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри державно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ.

Кострицький В.В., кандидат юридичних наук, суддя Луганського апеляційного суду.

Оржинська Е.І., Беніцький А.С., Темніков О.В.

О-63 Методичні рекомендації щодо проведення семінарських занять з навчальної дисципліни «Особливості розслідування окремих видів кримінальних правопорушень» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» галузі знань 08 «Право» / Е.І. Оржинська, А.С. Беніцький, О.В. Темніков. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2021. – 60 с.

УДК 343.132+343.38(076)

© Оржинська Е.І., Беніцький А.С., Темніков О.В., 2021

Зміст

Зміст	3
Розділ I ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН	4
Розділ II ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	7
Тема № 3. Особливості досудового розслідування окремих видів убивств	7
Тема № 4. Особливості досудового розслідування злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності малолітніх	13
Тема № 5. Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень проти власності	20
Тема № 7. Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності	27
Тема № 8. Особливості досудового розслідування незаконного позбавлення волі або викрадення людини	34
Тема № 9. Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів	41
Тема № 10. Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів)	48
Розділ III ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	55

Розділ І

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	кількість годин				
	денна форма навчання				
	усього	у тому числі			
		л	с	п	сам. р.
1	2	3	4	5	6
<i>Тема № 1.</i> Теоретичні основи та технології побудови криміналістичних методик досудового розслідування окремих видів кримінальних правопорушень	6				6
<i>Тема № 2.</i> Особливості тактики та методики досудового розслідування вбивств	6	2			4
<i>Тема № 3.</i> Особливості досудового розслідування окремих видів убивств	6	2	2		2
<i>Тема № 4.</i> Особливості досудового розслідування злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності малолітніх	6	2	2		2
<i>Тема № 5.</i> Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень проти власності	6	2	2		2
<i>Тема № 6.</i> Особливості досудового розслідування шахрайств, учинених шляхом використання засобами зв'язку	4	2			2

Розділ І

Тема №7. Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності	6	2	2		2
Тема №8. Особливості досудового розслідування незаконного позбавлення волі або викрадення людини	6	2	2		2
Тема №9. Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів	6	2	2		2
Тема №10. Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері використання електронно - обчислюваних машин (комп'ютерів)	8		2		6
Всього	60	16	14		30

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	кількість годин				
	денна форма навчання				
	усього	у тому числі			
		л	с	п	сам. р.
1	2	3	4	5	6
Тема № 1. Теоретичні основи та технології побудови криміналістичних методик досудового розслідування окремих видів кримінальних правопорушень	10				10
Тема № 2. Особливості тактики та методики досудового розслідування вбивств	12				12
Тема № 3. Особливості досудового розслідування окремих видів убивств	14	2	2		10

<i>Тема №4.</i> Особливості досудового розслідування злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності малолітніх	10				10
<i>Тема №5.</i> Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень проти власності	12				12
<i>Тема №6.</i> Особливості досудового розслідування шахрайств, учинених шляхом використання засобами зв'язку	12				12
<i>Тема №7.</i> Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності	10	2	2		10
<i>Тема №8.</i> Особливості досудового розслідування незаконного позбавлення волі або викрадення людини	10	2			10
<i>Тема №9.</i> Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів	12				12
<i>Тема №10.</i> Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері використання електронно - обчислюваних машин (комп'ютерів)	12				12
Всього	120	6	4		110

Розділ II

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема № 3. Особливості досудового розслідування окремих видів убивств

Навчальні питання

1. Методика досудового розслідування вбивств у випадках невідомих та розчленованих трупів.
2. Встановлення особи вбитого.
3. Виявлення обставин переміщення трупа.
4. Особливості розслідування вбивств у випадках розчленування трупа.
5. Методика досудового розслідування вбивств замаскованих різними видами інсценувань.
6. Розслідування інсценувань самогубства.
7. Розслідування інсценувань нещасного випадку.
8. Розслідування інсценувань вчинення вбивства іншими особами.
9. Розслідування інсценувань ненасильницької смерті.
10. Розслідування інсценувань необережного вбивства.
11. Розслідування вбивств, що супроводжуються приховуванням трупа. Порушення кримінального провадження.
12. Проведення розшукових заходів. Розшук трупа. Ідентифікація особи потерпілого.
13. Основи методики розслідування.

Питання, які виносяться для самостійного опрацювання

1. Характерні особливості приховування вбивств у випадках розчленованого трупа.

2. Основні методи перевірки інсценувань ненасильницької смерті під час виявлення трупа.
3. Методика огляду місця події у випадках досудового розслідування справ щодо невпізнаних та розчленованих трупів.
4. Методика огляду місця події у випадках досудового розслідування вбивств замаскованих різними видами інсценувань.
5. Тактика допиту підозрюваних у випадках досудового розслідування вбивств замаскованих різними видами інсценувань.
6. Основні початкові дії слідчого у справах про вбивство, що супроводжуються приховуванням трупа.
7. Основні питання, що підлягають з'ясуванню під час допиту автора заяви про зникнення потерпілого (при можливому вбивстві, що супроводжуються приховуванням трупа).
8. Тактика огляду та обшуку за місцем мешкання зниклого (при можливому вбивстві, що супроводжуються приховуванням трупа).
9. Можливі версії (при можливому вбивстві, що супроводжуються приховуванням трупа) та методика їх перевірки.
10. Методика перевірки поведінки підозрюваного (при можливому вбивстві, що супроводжуються приховуванням трупа).
11. Перевірка показань обвинуваченого на місці події (при можливому вбивстві, що супроводжуються приховуванням трупа).

Теми рефератних повідомлень

1. Особливості досудового розслідування вбивств новонароджених дітей.
2. Канібали в історії кримінального розшуку.
3. Психологічний портрет «сексуального» вбивці.
4. Типові версії при розслідуванні вбивств та підстави для їх висунення

Практичне завдання

Задача № 1.

17-річний Сіротін Р.В. тимчасово проживав у своїй тітці похилого віку – Буркіної Т.І. Між ними періодично виникали сварки, які нерідко призводили до бійок. Одним із вечорів 26 лютого

2021 року Сіротін Р.В., знаходячись у нетверезому стані, підійшов до тітки, яка вже дрімала, і за допомогою мотузки задушив її у вісні. Вночі Сіротін Р.В. спільно зі своїм знайомим (сусідом) Тарасенко О.В. вивезли тітку на тачці до лісопосадки, що знаходилась неподалік від дому, почіпили зашморг на шию та прив'язали до деревини. Вранці труп жінки був виявлений мешканцями селища. За даним фактом слідчим було розпочато кримінальне провадження. Під час допиту у якості підозрюваного Сіротін Р.В. повідомив що йому невідомі мотиви тітки щодо самогубства.

Завдання:

Які слідчі (розшукові) дії повинен здійснити слідчий для перевірки версії про самогубство?

В подальшому у ході слідства Сіротін Р.В. свою вину визнав та дав показання, що вбив тітку уві сні та перемістив її тіло до лісопосадки. Однак, у ході досудового розслідування кримінального правопорушення у слідчого виникли ґрунтовні сумніви щодо можливості Сіротінім Р.В. (далеко не міцної статури) самотужки здійснити такі дії. Вказане обумовлене тим, що вбита Буркіна Т.І., тіло якої вивезли до лісопосадки, важила близько 120 кг. Зважаючи на це, слідчим було прийняте рішення провести відповідну слідчу (розшукову) дію для з'ясування механізму вчинення кримінального правопорушення та перевірки спроможності 17-річного Сіротіна Р.В. переміщати певну вагу на деяку відстань.

Завдання:

1. Яку саме слідчу (розшукову) дію повинен провести слідчий на даному етапі розслідування?

2. Висвітлити організаційно-підготовчі заходи, процесуальні особливості і тактичні прийоми проведення цієї слідчої (розшукової) дії.

Задача № 2.

5 травня 2021 року між станцією 58 км та озером Лісове виявлено труп молодій жінки, мешканки селища Веселіново Татарбунарського району Одеської області. Труп лежав на правому боці, стан одягу свідчив про можливі насильницькі статеві зносини. Обличчя трупа синюшне, язик затиснутий між зубами, на обличчі, руках та внутрішній поверхні стегон були садна. У сумці, що

була поруч, виявлено невелику суму грошей (300 грн.), записник з адресами та номерами телефонів, використаний квиток на електропоїзд, фотографія молодого чоловіка, перепустка на ім'я Пензенник Світлани, видана відділом кадрів заводу ім. Малишева. Тут же на землі виявлено квитанцію про оплату послуг станції техобслуговування Боровим О.В. За кілька метрів від трупа проглядалися свіжі сліди коліс автомашини та сліди взуття.

У той же день був встановлений мешканець міста Сарата Одеської області Боровий О.В., який заявив, що дійсно має автомашину «ВАЗ-21063», до того, що сталося, не причетний, 4 травня перебував на роботі, в ніч на 5 червня був вдома.

Завдання:

1. *Скласти протокол огляду місця події.*
2. *Висунути слідчі версії та скласти розгорнутий письмовий план розслідування кримінального правопорушення за пропонуваною фактологією.*
3. *Розкрити особливості організаційно-підготовчих заходів, процесуальних і тактичних аспектів проведення визначених у плані першочергових слідчих (розшукових) дій.*

**Методичні рекомендації
для підготовки до семінарського заняття**

При вивченні даної теми студентам слід опрацювати рекомендовану для вивчення теми літературу та засвоїти наступні питання: методика розслідування окремих видів вбивств, початковий етап розслідування під час досудового розслідування окремих видів вбивств; наступний етап розслідування під час досудового розслідування окремих видів вбивств.

Рекомендується зробити в робочому зошиті план-конспект відповіді на кожне питання та завдання для самоконтролю.

Вивчаючи тему необхідно приділити увагу в першу чергу повторенню раніш пройденого матеріалу з навчальної дисципліни «Криміналістика». Зокрема методиці розслідування кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я.

Студент повинен ознайомитись з переліком рекомендованих питань, які ставляться судовому експерту під час здійснення

судово – медичної експертизи трупа з ознаками насильницької смерті, під час смерті з невстановленими обставинами.

Рекомендована література:

1. Абрамова В.М., Ляш А.О., Янковий М.О. Криміналістика : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Одеса : ОДУВС. 2009. 64 с.
2. Беніцький А. С. Причетність до злочину: проблеми кримінальної відповідальності : [монограф.] : / А. С. Беніцький ; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. Луганськ : СПД Резников В. С., 2014. 552 с.
3. Берназ В.Д. Криміналістика: навч. посібник для вузів. Одеса : ОДУВС. 2009. 460 с.
4. Берназ В.Д., Бірюков В.В., Волобуєв А.Ф. Криміналістика : підручник. Харків : ХНУВС, 2011. 665 с.
5. Біленчук П. Д. Криміналістична тактика і методика розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. для студ. ВНЗ МАУП Київ: 2007. 510 с.
6. Біленчук П.Д. Судові експертизи : довідник Київ : [б.в.], 1997. 48 с.
7. Гора І. В., Іщенко А. В., Колесник В. А. Криміналістика: навч. посіб. Київ : Вид. Паливода А. В., 2007. 236 с.
8. Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.1994 № 4038-XII. URL : <http://surl.li/bbmoa>.
9. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. 254к/96-ВР із змін., внес. згідно із Законами України та Рішення Конституційного Суду : за станом на 12.06.2013 р. № 2952-VI. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
10. Криміналістика (курс лекцій) : навч. посіб. / М.Ю. Будзієвський [и др.] ; рец. : В.Г. Лукашевич, К.В. Антонов, В.М. Тертишник ; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2013. 362 с.
11. Криміналістика : підручник / [В. В. Пяковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пяковського. – 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с.
12. Криміналістика у питаннях і відповідях : навчальний посібник / [А.В. Іщенко, В.В. Пяковський, А.В. Самодін, Ю.М. Чор-

ноус та ін.]. К. : ТОВ "Видавництво "Центр учбової літератури", 2016. 118 с.

13. Криміналістика: підручник / за ред. В.Ю. Шепітька; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого 4-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2008. 464 с.

14. Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 1 / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 456 с.

15. Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 2 / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 328 с.

16. Криміналістика: традиції, новації, перспективи : добірка наук. пр. / Віктор Шевчук ; упоряд.: Н.А. Чмутова. Харків : Право, 2020. 1280 с.

17. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / [За ред. А. С. Беніцького, В. С. Гуславського, О. О. Дудорова, Б. Г. Розовського. К. : Істина, 2011. 1112 с.

18. Кузьмічов В.С., Юсупов В.В. Алібі у розкритті злочинів: навч. посіб. Київ : КНТ, 2007. 264 с.

19. Маркусь В.О. Криміналістика. Навчальний посібник. Київ : Кондор, 2007. 558 с.

20. Практикум з криміналістики (з конкретними ситуаційними завданнями та алгоритмами їх професійного вирішення): навчально-методичний посібник / К.О. Чаплинський, Ю.А. Чаплинська, М.М. Єфімов. Д.: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2016. 70 с.

21. Про затвердження Змін до Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні наказ МВС України від 28.05.2020. № 420. URL: <http://surl.li/bbmnr>.

22. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 07.07.2017. № 575. URL: <http://surl.li/bbmns>.

23. Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.97 № 8.

24. Пясковський В. В., Черноус, Ю. М., Іщенко А. В., Алексєєв О. О. Криміналістика : підручник. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 544 с.

25. Разумов Э. А. Практическое руководство по криминалистике: учеб.-практ. пособ. Київ : ООО «Элит Принт», 2011. 465 с.

26. Сабадаш В. П., Ларкін М. О. Криміналістика. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 228 с.

27. Тищенко В. В. Криміналістика: навч.-метод. посібник для студ. заоч. та веч. форм навч. Одеса: Фенікс, 2013. 372 с.

28. Шеремет А. П., Криміналістика : навч. пос. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

29. Щербаковский М. Г. Судебные экспертизы: назначение, производство, использование : учеб. практ. пособие. Х. : Эспада, 2005. 544 с.

Тема № 4. Особливості досудового розслідування злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності малолітніх

Навчальні питання

1. Криміналістична характеристика насильницьких злочинів проти статевої недоторканності малолітніх.

2. Початковий етап розслідування насильницьких злочинів проти статевої недоторканності малолітніх.

3. Проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування насильницьких злочинів проти статевої недоторканності малолітніх.

3.1. Найбільш типові слідчі ситуації під час досудового розслідування насильницьких злочинів проти статевої недоторканності малолітніх.

3.2. Особливості огляду місця події під час досудового розслідування насильницьких злочинів проти статевої недоторканності малолітніх.

3.3. Особливості допиту потерпілих та підозрюваного під час досудового розслідування насильницьких злочинів проти статевої недоторканності малолітніх.

3.4. Особливості пред'явлення для впізнання під час досудового розслідування насильницьких злочинів проти статевої недоторканності малолітніх.

Питання, які виносяться для самостійного опрацювання

1. Обстановка вчинення злочину проти статевої недоторканності малолітніх.

2. Найбільш типові місця вчинення кримінальних правопорушень.

3. Спосіб учинення кримінальних правопорушень.

4. Види насильства, що застосовуються під час вчинення злочинних посягань проти статевої недоторканності малолітніх.

5. Типові способи приховування.

6. Особа злочинця «насильника». Особа потерпілого.

7. Структура початкового етапу досудового розслідування.

8. Планування розслідування; початкові слідчі (розшукові) дії; оперативно-розшукові заходи.

9. Найбільш типові слідчі ситуації під час досудового розслідування насильницьких злочинів проти статевої недоторканності малолітніх.

10. Встановлення особи насильника.

11. Затримання підозрюваного. Завдання слідчого, у разі затримання особи, яка вчинила злочин на місці події.

12. Дії слідчого, якщо особа яка вчинила злочин зникла з місця події, і її дані невідомі.

13. Особливості розшуку злочинця по «гарячих» слідах. Дії слідчого у разі затримання підозрюваного.

14. Групи слідів насильницького статевого злочину, залишені на тілі людини.

Теми рефератних повідомлень

1. Особливості досудового розслідування злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності малолітніх.

2. Класифікація злочинців, які вчиняють насильницькі злочини проти статевої недоторканності малолітніх.

3. Класифікація потерпілих від насильницьких злочинів проти статевій недоторканності малолітніх.

4. Особливості огляду місця події, освідкування та пред'явлення для впізнання під час досудового розслідування насильницьких злочинів проти статевій недоторканності малолітніх

Практичне завдання

Задача № 1

19 червня до Первомайського відділу поліції головного управління Національної поліції в Миколаївській області звернулися із заявою батьки неповнолітньої (13-річної) Валентини Султанової. Вони повідомили (з її слів), що напередодні близько 22.00 до їхньої дочки підійшли в парку двоє юнаків приблизно 16-18 річного віку і запропонували з ними погуляти. Дівчина відмовилася, і тоді вони, погрожуючи ножем, відвели її до парку. Там Султанову роздягнули, і один з молодих людей здійснив із нею статевий акт, а другий змусив брати до рук статевий член.

Опір вона не чинила і не кричала, бо була сильно налякана. Потім хлопці допомогли їй одягнутися і трохи провели. Один із них запропонував Султановій зустрітися в неділю біля входу в парк. В результаті проведення судово-медичної експертизи у потерпілої виявлено два невеликі синці на внутрішній стороні стегон і свіжий надрив дівочої пливи.

Під час допиту неповнолітня потерпіла вказала, що один з чоловіків був віком близько 16-18 років, худорлявий, високого зросту, від якого дуже погано пахнуло, носить окуляри округлої форми. Другий – був зростом приблизно 160 см, товстий, волосся чорного кольору.

Під час проведення оперативно-розшукових заходів, були встановлені свідки – Ласточкин Д.І. та Охрименко Я.О., які під час зазначених подій знаходилися поблизу місця вчинення кримінального правопорушення. Свідки показали, що бачили, як якийсь юнаки йшли в напрямку парку разом з потерпілою Валентиною Султановою.

Через тиждень в цьому ж районі міста при учиненні аналогічних дій щодо до іншої неповнолітньої дівчини були затримані неповнолітні Черніков П.Р. та Ройберг С.О. Свою причетність до учинення інших подібних злочинів, у тому числі й по відношен-

ню до малолітньої Султанової Світлани, вони категорично заперечували.

Завдання:

1. Назвіть елементи криміналістичної структури такого кримінального правопорушення як зґвалтування.
2. Визначте початкові слідчі версії та охарактеризуйте слідчу ситуацію, що склалася у цій справі на початковому етапі розслідування.
3. Складіть розгорнутий письмовий план розслідування.
4. Висвітлить особливості здійснення кримінального провадження у справах цієї категорії.

Задача № 2

21 вересня 2021 року до відділу № 1 Херсонського районного управління поліції ГУНП в Херсонській області близько 22 години звернулась гр. Воробей Я.П. із заявою про те, що її годину тому зґвалтував п'яний чоловік віком близько 30-35 років, середнього зросту, волосся русьве, зі специфічними ознаками обличчя, який був одягнений у темно-сіру куртку та чорні джинси.

Під час допиту у якості потерпілої Воробей Я.П. пояснила, що нападника вона раніше ніколи не зустрічала, але під час опору розірвала насильнику куртку, подряпала йому ліву частину обличчя, вкусила за зап'ястя лівої руки та зірвала балаклаву, яка залишилась у неї. На балаклаві слідчим було виявлено волосся русьвого кольору.

На підставі показань Воробей Я.П. був складений фоторобот та словесний портрет злочинця, який був розданий усім групам реагування патрульної поліції. На наступний день близько 22 години неподалік від кафе-бару „Ромашка”, що розташований на 200 річчя Херсона, 68, працівниками патрульно-постової служби був затриманий у нетверезому стані гр. Прокопенко С.М., який був одягнений у темно-сіру куртку, рукав якої був розірваний та обличчі були невеликі подряпини. Ознаки зовнішності Прокопенка С.М. цілком співпадали зі словесним портретом. Під час допиту Прокопенко С.М. свою участь у вчиненні злочину категорично заперечував.

Завдання:

1. Висунути слідчі версії та скласти докладний план розслідування кримінального правопорушення.

2. Які невідкладні слідчі (розшукові) дії повинен провести слідчий на даному етапі розслідування?
3. Висвітлити організаційно-підготовчі заходи і тактичні прийоми проведення запланованої вами невідкладної слідчої (розшукової) дії.
4. Яку судову експертизу повинен призначити слідчий та які питання поставити на розгляд експерта?

Методичні рекомендації для підготовки до семінарського заняття

При вивченні даної теми студентам слід опрацювати рекомендовану для вивчення теми літературу та засвоїти наступні питання: методика досудового розслідування злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності, початковий етап розслідування під час досудового розслідування злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності неповнолітніх; наступний етап розслідування під час досудового розслідування проти статевої свободи та статевої недоторканності неповнолітніх.

Рекомендується зробити в робочому зошиті план-конспект відповіді на кожне питання та завдання для самоконтролю.

Вивчаючи тему необхідно приділити увагу в першу чергу повторенню раніш пройденого матеріалу з навчальної дисципліни «Криміналістика». Зокрема методиці розслідування злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності.

Студент повинен ознайомитись з особливостями допиту неповнолітніх та проведенням окремих слідчих дій за участі неповнолітніх.

Рекомендована література:

1. Абрамова В.М., Ляш А.О., Янковий М.О. Криміналістика: навч.посіб. для студентів ВНЗ. Одеса : ОДУВС. 2009. 64 с.
2. Берназ В.Д. Криміналістика: навч. посібник для вузів. Одеса : ОДУВС. 2009. 460 с.
3. Берназ В.Д., Бірюков В.В., Волобуєв А.Ф. Криміналістика: підручник. Харків : ХНУВС. 2011. 665 с.

4. Біленчук П. Д. Криміналістична тактика і методика розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. для студ. ВНЗ МАУП. Київ : 2007. 510 с.
5. Гора І. В., Іщенко А. В., Колесник В. А. Криміналістика : навч. посіб. Київ : Вид. Паливода А. В., 2007. 236 с.
6. Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.1994. № 4038-ХІІ. URL : <http://surl.li/bbmoa>.
7. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. 254к/96-ВР із змін., внес. згідно із Законами України та Рішення Конституційного Суду : за станом на 12.06.2013 р. № 2952-VI. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
8. Криміналістика (курс лекцій) : навч. посіб. / М.Ю. Будзієвський [и др.] ; рец.: В.Г. Лукашевич, К.В. Антонов, В.М. Тертишник ; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2013. 362 с.
9. Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пясковського. – 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с.
10. Криміналістика у питаннях і відповідях : навчальний посібник / [А.В. Іщенко, В.В. Пясковський, А.В. Самодін, Ю.М. Чорноус та ін.]. К. : ТОВ "Видавництво "Центр учбової літератури", 2016. 118 с.
11. Криміналістика: підручник / за ред. В.Ю. Шепітька; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого4-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2008. 464 с.
12. Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 1 / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 456 с.
13. Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 2 / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 328 с.
14. Криміналістика: традиції, новації, перспективи : добірка наук. пр. / Віктор Шевчук ; упоряд. : Н.А. Чмутова. Харків : Право, 2020. 1280 с.
15. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / [За ред. А. С. Беніцького, В. С. Гуславського, О. О. Дудорова, Б. Г. Розовського. К. : Істина, 2011. 1112 с.
16. Кримінальний кодекс України. Закон України від 05.04.2001. № 2341-III. URL : <http://surl.li/awemi>.

17. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України від 13.04.2012. № 4651-VI. URL : <http://surl.li/awemf>.

18. Кузьмічов В.С., Юсупов В.В. Алібі у розкритті злочинів: навч. посіб. Київ: КНТ, 2007. 264 с.

19. Маркусь В.О. Криміналістика : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2007. 558 с.

20. Мартинишин Г. Я. Статева недоторканість як об'єкт кримінально-правової охорони в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Львів, 2017. 220 с.

21. План заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 р. : додаток до розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1393-р. URL: <http://surl.li/bbmon>.

22. Практикум з криміналістики (з конкретними ситуаційними завданнями та алгоритмами їх професійного вирішення): навчально-методичний посібник / К.О. Чаплинський, Ю.А. Чаплинська, М.М. Єфімов. Д.: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2016. 70 с.

23. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи, та посилення відповідальності за злочини, вчинені проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи: закон України від 19 грудня 2019 р. № 409-IX. URL : <http://surl.li/bbmot>.

24. Про затвердження Державної соціальної програми «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2021 р. : постанова Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. № 453. URL : <http://surl.li/bbmor>.

25. Про затвердження Змін до Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : наказ МВС України від 28.05.2020. № 420. URL : <http://surl.li/bbmnr>.

26. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним

правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : наказ МВС України від 07.07.2017. № 575. URL : <http://surl.li/bbmns>.

27. Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.97 № 8.

28. Пясковський В. В., Чорноус, Ю. М., Іщенко А. В., Алексєєв О. О. Криміналістика : підручник. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 544 с.

29. Сабадаш В. П., Ларкін М. О. Криміналістика. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 228 с.

30. Тіщенко В. В. Криміналістика : навч.-метод. посібник для студ. заоч. та веч. форм навч. Одеса : Фенікс, 2013. 372.

31. Хижняк Є.С. Особливості розслідування статевих злочинів щодо малолітніх : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2013. 219 с.

32. Шеремет А. П., Криміналістика: навч. пос. Київ.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

33. Щербаковский М. Г. Судебные экспертизы : назначение, производство, использование : учеб. практ. пособие. Харьков : Эспада, 2005. 544 с.

34. Юхно О.О. Запобігання, розкриття і розслідування органами внутрішніх справ вбивств та згвалтувань : практ. посіб. Одеса : Одес. держ. ун-т внутр. справ, 2009. 356 с.

Тема № 5. Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень проти власності

Навчальні питання

1. Криміналістична характеристика крадіжок.
2. Криміналістична характеристика грабежів.
3. Криміналістична характеристика розбоїв.
4. Початковий етап досудового розслідування крадіжок.
5. Початковий етап досудового розслідування грабежів.
6. Початковий етап досудового розслідування розбоїв.
7. Наступний етап досудового розслідування крадіжок.
8. Наступний етап досудового розслідування грабежів.

9. Наступний етап досудового розслідування розбоїв.
10. Питання, які виносяться для самостійного опрацювання:
11. Обставини, що підлягають встановленню та доказуванню при розслідуванні грабежів та розбійних нападів.
12. Початкові (невідкладні) слідчі (розшукові) дії при розслідуванні грабежів та розбоїв.
13. Криміналістична характеристика грабежів та розбійних нападів.
14. Особливості допиту і освідчення потерпілого від розбійного нападу.
15. Огляду місця події та речових доказів при розбійному нападі.
16. Огляду місця події та речових доказів під час досудового розслідування крадіжок.
17. Огляду місця події та речових доказів під час досудового розслідування грабежів.
18. Методика проведення обшуків.

Теми рефератних повідомлень

1. Особливості методики розслідування розбійних нападів з проникненням в приватне житло громадян.
2. Особливості методики розслідування пограбувань та розбійних нападів на залізничному транспорті.

Практичне завдання

Задача № 1

11 травня 2020 року близько 23 години 00 хв в одному в мікрорайоні Острів був учинений розбійницький напад на гр. Аліфіренко В.С., під час якого злочинці заволоділи його індивідуальним майном – шкіряним гаманцем чорного кольору із 10 тис. грн., золотим кільцем, золотим ланцюжком та мобільним телефоном марки “Apple”, чим спричинили потерпілому значної матеріальної шкоди. Під час проведення огляду місця події був встановлений свідок – Потапов О.Ф., який мешкав на 8 поверсі дому, біля якого й відбувалася злочинна подія.

Потапов О.Ф. розповів слідчому, що з вікна своєї квартири близько 11 години ночі того ж дня бачив, як у дворі дому двоє раніше йому незнайомих чоловіків вимагали із застосуванням фізичного насильства від його сусіда Аліфіренко В.С. гроші. Свідок докладно описав ознаки зовнішності злочинців.

Оцінюючи обстановку та обставини вчинення кримінального правопорушення, а саме місце події, враховуючи час та місце спостереження, відсутність робочих ліхтарів у подвір'ї багатоповерхівки у слідчого виникли сумніви щодо можливості Потапов О.Ф. запам'ятати ознаки людини зі значної відстані вночі при обмеженій видимості.

Завдання:

- 1. Яку невідкладну слідчу (розшукову) дію повинен провести слідчий на даному (початковому) етапі розслідування?*
- 2. Висвітлити організаційно-підготовчі заходи і тактичні прийоми проведення цієї слідчої (розшукової) дії.*
- 3. За пропонуваною фабулою скласти план розслідування кримінального правопорушення.*

Задача № 2

15 вересня 2020 року громадянин Суворов С.В. паркуючись у дворі власного приватного будинку виходячі з машини отримав удар по голові після якого втратив свідомість.

Прийшовши до тями він знайшов в будинку побиту та зв'язану дружину. Одразу викликав поліцію.

Суворов С. В. повідомив слідчому, що 14 вересня 2020 року він зняв з банківського рахунку 80 000, 00 доларів США для розвитку бізнесу. Гроші перебували у будинку у сейфі. Особисто він нападників не бачив.

Дружина Суворова С.В. громадянка Суворова Т.Я. повідомила, що було троє чоловіків у військовій формі в балаклавах, середнього зросту. Вказані чоловіки відразу почали її бити по голові та тулубу залізними битками та ногами. Погрожували вбити, якщо вона не віддасть 80 000, 00 доларів США. Вона просила не вбивати, повідомила де знаходяться гроші та надала код від сейфу. Після того, як невідомі отримали гроші вони її зв'язали та

швидко пішли. Крім того, вона додатково повідомила, що подія сталася приблизно 20 хвилин тому.

Суворов С.В. отримав черепно-мозкову травму. Громадянка Суворова Т.Я. отримала черепно – мозкову травму, перелом лівої руки, численні забої м'яких тканин та перелом двох ребр.

Завдання:

1. Складіть узгоджений з оперативним підрозділом план проведення необхідних слідчих (розшукових) дій і оперативно-розшукових заходів.

2. Висвітлити організаційно-підготовчі заходи і тактичні прийоми проведення відповідної слідчої (розшукової) дії.

3. Які судові експертизи слід терміново призначити?

4. Скласти постанову про призначення відповідної експертизи.

Методичні рекомендації для підготовки до семінарського заняття

При вивченні даної теми студентам слід опрацювати рекомендовану для вивчення теми літературу та засвоїти наступні питання: методика досудового розслідування з кримінальних правопорушень проти власності, початковий етап розслідування кримінальних правопорушень проти власності; наступний етап розслідування під час досудового розслідування кримінальних правопорушень проти власності.

При підготовці до відповіді на теоретичне питання, про обставини, що підлягають встановленню та доказуванню при розслідуванні грабежів та розбоїв необхідно врахувати вимоги КПК України.

Рекомендується зробити в робочому зошиті план-конспект відповіді на кожне питання та завдання для самоконтролю.

Вивчаючи тему необхідно приділити увагу в першу чергу повторенню раніш пройденого матеріалу з навчальної дисципліни «Криміналістика». Зокрема методиці розслідування кримінальних правопорушень проти власності.

Студент повинен ознайомитись з наступними слідчими ситуаціями, які виникають під час здійснення початкових (невідкла-

дних) слідчих (розшукових) дій при розслідуванні грабежів та розбоїв:

- 1) правопорушник затриманий під час вчинення кримінального правопорушення, або безпосередньо після його вчинення;
- 2) особа, яка вчинила кримінальне правопорушення відома, але переховується від органів слідства;
- 3) особа, яка вчинила кримінальне правопорушення не встановлена.

Крім того відповідь на це питання потрібно будувати, виходячи із загальних принципів, які характеризують процес досудового розслідування:

- 1) суворе та неухильне дотримання законності;
- 2) плановість досудового розслідування;
- 3) оперативність та швидкість досудового розслідування;
- 4) ефективність використання негласних та технічних засобів при розслідуванні.

Рекомендована література:

1. Абрамова В.М., Ляш А.О., Янковий М.О. Криміналістика: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Одеса: ОДУВС. 2009. 64 с.
2. Алексеев О. О. Розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп. / О. О. Алексеев, В. К. Весельський, В. В. Пясковський. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 320 с.
3. Ахтирська Н.М. Томас Ж.Ю. Актуальні питання розслідування злочинів проти власності : навч. посіб. / М. Ахтирська, Томас Ж.Ю. К. : «Київський університет». 2018. 246 с.
4. Беніцький А. С. Причетність до злочину: проблеми кримінальної відповідальності : [монограф.] : / А. С. Беніцький ; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. Луганськ : СПД Резников В. С., 2014. 552 с.
5. Беніцький А. С. Історія розвитку кримінального законодавства щодо причетності до злочину на території України : [монограф.] : / А. С. Беніцький ; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. Луганськ : СПД Резников В. С., 2013. 340 с.
6. Берназ В.Д. Криміналістика : навч. посібник для вузів. Одеса : ОДУВС, 2009. 460 с.

7. Берназ В.Д., Бірюков В.В., Волобуєв А.Ф. Криміналістика : підручник. Харків : ХНУВС, 2011. 665 с.
8. Біленчук П. Д. Криміналістична тактика і методика розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. для студ. ВНЗ МАУП. Київ : 2007. 510 с.
9. Біленчук П.Д. Судові експертизи : довідник. Київ : [б.в.], 1997. 48 с.
10. Гора І. В., Іщенко А. В., Колесник В. А. Криміналістика: навч. посіб. Київ : Вид. Паливода А. В., 2007. 236 с.
11. Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.1994. № 4038-ХІІ. URL : <http://surl.li/bbmoa>.
12. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. 254к/96-ВР із змін., внес. згідно із Законами України та Рішення Конституційного Суду. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
13. Криміналістика (курс лекцій) : навч. посіб. / М.Ю. Будзієвський [и др.] ; рец.: В.Г. Лукашевич, К.В. Антонов, В.М. Тертишник ; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2013. 362 с.
14. Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пясковського. – 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с.
15. Криміналістика у питаннях і відповідях : навчальний посібник / [А.В. Іщенко, В.В. Пясковський, А.В. Самодін, Ю.М. Чорноус та ін.]. К. : ТОВ "Видавництво "Центр учбової літератури", 2016. 118 с.
16. Криміналістика: підручник / за ред. В.Ю. Шепітька; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. 4-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2008. 464 с.
17. Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 1 / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 456 с.
18. Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 2 / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 328 с.
19. Криміналістика: традиції, новації, перспективи : добірка наук. пр. / Віктор Шевчук ; упоряд.: Н.А. Чмутова. Харків : Право, 2020. 1280 с.
20. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / [За ред. А. С. Беніцького, В. С. Гуславського, О. О. Дудорова, Б. Г. Розовського. К. : Істина, 2011. 1112 с.

21. Користін О. Є. Протидія відмиванню коштів: міжнародні стандарти, зарубіжний досвід, адміністративно-правові, кримінологічні, кримінально-правові, криміналістичні засади та система фінансового моніторингу в Україні: підруч. / Користін О. Є., Аркуша Л. І., Беніцький А. С., Герасименко Л. В., Свириддок Н. П., Чернявський С. С. та ін.; за ред. Користіна О. Є. Одеса : Фенікс, 2015. 984 с.

22. Кримінальний кодекс України. Закон України від 05.04.2001. № 2341-III. URL : <http://surl.li/awemi>.

23. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України від 13.04.2012. № 4651-VI. URL : <http://surl.li/awemf>.

24. Кузьмічов В. С., Юсупов В. В. Алібі у розкритті злочинів : навч. посіб. Київ : КНТ, 2007. 264 с.

25. Маркус В. О. Криміналістика : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2007. 558 с.

26. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду у провадженнях про злочини проти власності. Рішення, внесені до ЄДРСР за період з 01.01.2018 по 01.08.2109. Київ, 2019. 50 с.

27. Практикум з криміналістики (з конкретними ситуаційними завданнями та алгоритмами їх професійного вирішення) : навчально-методичний посібник / К.О. Чаплинський, Ю.А. Чаплинська, М.М. Єфімов. Д. : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2016. 70 с.

28. Про затвердження Змін до Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні наказ МВС України від 28.05.2020. № 420. URL : <http://surl.li/bbmnr>.

29. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 07.07.2017. № 575. URL : <http://surl.li/bbmns>.

30. Про судову практику у справах злочинів проти власності : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.2009 року № 10.

31. Пясковський В. В., Чорноус, Ю. М., Іщенко А. В., Алексеев О. О. Криміналістика : підручник. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 544 с.
32. Разумов Э. А. Практическое руководство по криминалистике : учеб.-практ. пособ. Київ : ООО «Элит Принт», 2011. 465 с.
33. Сабадаш В. П., Ларкін М. О. Криміналістика. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 228 с.
34. Тищенко В. В. Криміналістика : навч.-метод. посібник для студ. заоч. та веч. форм навч. Одеса : Фенікс, 2013. 372.
35. Шеремет А. П., Криміналістика: навч. пос. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
36. Щербаковский М. Г. Судебные экспертизы : назначение, производство, использование : учеб. практ. пособие. Харьков : Эспада, 2005. 544 с.
37. Юхно О.О. Запобігання, розкриття і розслідування органами внутрішніх справ вбивств та згвалтувань : практ. посіб. Одеса : Одес. держ. ун-т внутр. справ, 2009. 356 с.

Тема № 7. Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності

Навчальні питання

1. Родова криміналістична характеристика кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.
2. Виявлення ознак кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності, тактика дій з перевірки таких ознак.
3. Початковий етап досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності.
4. Типові слідчі ситуації на початку кримінального провадження кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, та комплекс слідчих (розшукових) дій щодо їх вирішення.
5. Тактика проведення окремих слідчих (розшукових) дій.
6. Здійснення виїмки.
7. Питання, які виносяться для самостійного опрацювання:

8. Обставини, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

9. Планування досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності у разі виявлення ознак такого правопорушення.

10. Особливості побудови слідчих версій і планування розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

11. Проведення обшуку.

12. Призначення судових експертиз.

Теми рефератних повідомлень

1. Особливості методики досудового розслідування хабарництва.

2. Особливості методики розслідування зловживання службовим становищем.

3. Криміналістична характеристика зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми.

4. Криміналістична характеристика службового підроблення.

Практичне завдання

Задача № 1

У червні 2019 року начальник продовольчого складу Князь В.М., шляхом зменшення ваги м'яса при зважуванні у їдальню Херсонського державного університету, що в м. Херсоні, створив на складі надлишки м'яса вагою близько 915 кг, а потім передав його на реалізацію продавцю м'ясного магазину «Мяско» Оржель В.А.

Вказаний факт був виявлений та зафіксований співробітниками територіального управління захисту економіки в Одеській області ДЗЕ Національної поліції України.

Князь В.М. свою провину не визнавав, проте пояснити яким чином на складі утворилися надлишки м'яса не зміг.

Оржель В.А. пояснив, що таким видом «бізнесу» займається з Князь В.М. вже протягом 5-ти років і у своїх діях нічого кримінального не бачить.

Завдання:

1. *Скласти план розслідування кримінального правопорушення за даною фабулою.*
2. *Розкрити особливості організаційно-підготовчих заходів і тактики проведення визначених у плані першочергових слідчих (розшукових) дій.*
3. *Складіть постанову про призначення необхідної у цьому випадку судової експертизи.*

Задача № 2

25 червня 2021 року до відділу № 1 Херсонського районного управління поліції ГУНП в Херсонській області звернулася гр. Єгоровова І.М., яка є студенткою 4 курсу одного з Університетів м. Херсон, із заявою про вимагання у неї неправомірної вигоди в сумі 300 доларів США за успішну здачу іспиту одним із доцентів вказаного навчального закладу.

По ствердженню Єгорової І.М., необхідна для виконання неправомірних вимог викладача навчального закладу сума грошей у неї є і вона повинна віддати її викладачу 27 червня 2021 року о 09 годині ранку у його службовому кабінеті.

Завдання:

1. *Які невідкладні слідчі (розшукові), негласні слідчі (розшукові) дії, або ж оперативно-розшукові заходи слід здійснити у даній ситуації?*
2. *Скласти узгоджений з оперативно-розшуковими підрозділами план фіксації злочинних намірів і початкового етапу розслідування кримінального правопорушення за пропонуваною фабулою.*
3. *Розкрити особливості організаційно-підготовчих заходів, кримінально-процесуальних і тактичних аспектів проведення визначених у плані слідчих (розшукових) дій.*

Методичні рекомендації для підготовки до семінарського заняття

При вивченні даної теми студентам слід опрацювати рекомендовану для вивчення теми літературу та засвоїти наступні питання: методика досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності; початковий етап розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності; наступний етап розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності. Також студент повинен розрізняти поняття державний службовець, посадова особа, службовець органів місцевого самоврядування, виборна посада.

При підготовці до відповіді на теоретичне питання, про обставини, що підлягають встановленню та доказуванню при досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності необхідно врахувати вимоги КПК України.

Рекомендується зробити в робочому зошиті план-конспект відповіді на кожне питання та завдання для самоконтролю.

Вивчаючи тему необхідно приділити увагу в першу чергу повторенню раніш пройденого матеріалу з навчальної дисципліни «Криміналістика». Зокрема методиці досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності.

Студент повинен ознайомитись з наступними слідчими ситуаціями, які виникають під час здійснення початкових (невідкладних) слідчих (розшукових) дій при досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності.

1. Злочинець затриманий під час отримання хабаря, або безпосередньо після його вчинення.

2. Особа, яка вчинила кримінальне правопорушення відома, але переховується від органів слідства.

Крім того відповідь на це питання потрібно будувати, виходячи із загальних принципів, які характеризують процес досудового розслідування:

1. Суворе та неухильне дотримання законності.
2. Плановість розслідування.
3. Оперативність та швидкість розслідування.
4. Ефективність використання негласних та технічних засобів при розслідуванні.

Рекомендована література:

1. Абрамова В.М., Ляш А.О., Янковий М.О. Криміналістика: навч.посіб. для студентів ВНЗ. Одеса : ОДУВС. 2009. 64 с.
2. Беніцький А. С. Причетність до злочину: проблеми кримінальної відповідальності : [монограф.] : / А. С. Беніцький ; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. Луганськ : СПД Резников В. С., 2014. 552 с.
3. Беніцький А. С. Історія розвитку кримінального законодавства щодо причетності до злочину на території України : [монограф.] : / А. С. Беніцький ; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. Луганськ : СПД Резников В. С., 2013. 340 с.
4. Берназ В.Д. Криміналістика : навч. посібник для вузів. Одеса : ОДУВС, 2009. 460 с.
5. Берназ В.Д., Бірюков В.В., Волобуєв А.Ф. Криміналістика : підручник. Харків : ХНУВС. 2011. 665 с.
6. Біленчук П. Д. Криміналістична тактика і методика розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. для студ. ВНЗ МАУП. Київ : 2007. 510с.
7. Біленчук П.Д. Судові експертизи : довідник. Київ : 1997. 48 с.
8. Гора І. В., Іщенко А. В., Колесник В. А. Криміналістика : навч. посіб. Київ : Вид. Паливода А. В. 2007. 236 с.
9. Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.1994. № 4038-ХІІ. URL : <http://surl.li/bbmoa>.
10. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. 254к/96-ВР із змін., внес. згідно із Законами України та Рішення Конституційного Суду : за станом на 12.06.2013 р.
11. Корупційні схеми: їх кримінально-правова кваліфікація і досудове розслідування / За ред. М. І. Хавронюка. К. : Москаленко О. М., 2019. 464 с.
12. Криміналістика (курс лекцій) : навч. посіб. / М.Ю. Будзівський [и др.] ; рец.: В.Г. Лукашевич, К.В. Антонов, В.М. Тертишник ; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2013. 362 с.

13. Криміналістика : підруч. / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін. : за ред. В. Ю. Шепітька. 5-те вид. переробл. та доповн. К. : Ін Юре, 2016. 640 с.

14. Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пясковського. – 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с.

15. Криміналістика у питаннях і відповідях : навчальний посібник / [А.В. Іщенко, В.В. Пясковський, А.В. Самодін, Ю.М. Чорноус та ін.]. К. : ТОВ "Видавництво "Центр учбової літератури", 2016. 118 с.

16. Криміналістика: підручник / за ред. В.Ю. Шепітька; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. 4-те вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2008. 464 с.

17. Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 1 / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 456 с.

18. Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 2 / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 328 с.

19. Криміналістика: традиції, новації, перспективи : добірка наук. пр. / Віктор Шевчук ; упоряд. : Н.А. Чмутова. Харків : Право, 2020. 1280 с.

20. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / [За ред. А. С. Беніцького, В. С. Гуславського, О. О. Дудорова, Б. Г. Розовського. К. : Істина, 2011. 1112 с.

21. Користін О. Є. Протидія відмиванню коштів: міжнародні стандарти, зарубіжний досвід, адміністративно-правові, кримінологічні, кримінально-правові, криміналістичні засади та система фінансового моніторингу в Україні : підруч. / Користін О. Є., Аркуша Л. І., Беніцький А. С., Герасименко Л. В., Свиридчук Н. П., Чернявський С. С. та ін. ; за ред. Користіна О. Є. Одеса : Фенікс, 2015. 984 с.

22. Кримінальний кодекс України Закон України від 05.04.2001. № 2341-III. URL : <http://surl.li/awemi>.

23. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL : <http://surl.li/bbmqf>.

24. Кузьмічов В.С., Юсупов В.В. Алібі у розкритті злочинів : навч. посіб. Київ : КНТ, 2007. 264 с.

25. Маркус В.О. Криміналістика : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2007. 558 с.

26. Практикум з криміналістики (з конкретними ситуаційними завданнями та алгоритмами їх професійного вирішення) : навчально-методичний посібник / К.О. Чаплинський, Ю.А. Чаплинська, М.М. Єфімов. Д. : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2016. 70 с.

27. Про судову практику у справах про хабарництво. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 року № 5.

28. Пчеліна О. В. Теоретичні засади формування та реалізації методики розслідування злочинів у сфері службової діяльності : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2017. 40 с.

29. Пясковський В. В., Чорноус, Ю. М., Іщенко А. В., Алексєєв О. О. Криміналістика : підручник. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 544 с.

30. Разумов Э. А. Практическое руководство по криминалистике : учеб.-практ. пособ. Київ : ООО «Элит Принт», 2011. 465 с.

31. Сабадаш В. П., Ларкін М. О. Криміналістика. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 228 с.

32. Степанюк Р. Л. Теоретичні засади методики розслідування злочинів, вчинених у бюджетній сфері України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2012. 475 с.

33. Тіщенко В. В. Криміналістика : навч.-метод. посібник для студ. заоч. та веч. форм навч. Одеса : Фенікс, 2013. 372 с.

34. Шевчук В. М. Тактичні операції у криміналістиці: теоретичні засади формування та практика реалізації : монографія / В. М. Шевчук. Х. : Вид. агенція «Апостіль», 2013. 440 с.

35. Шеремет А. П. Криміналістика : навч. пос. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

36. Щербаковский М. Г. Судебные экспертизы: назначение, производство, использование : учеб. практ. пособие. Харьков : Эспада, 2005. 544 с.

Тема № 8. Особливості досудового розслідування незаконного позбавлення волі або викрадення людини

Навчальні питання

1. Криміналістична характеристика незаконного позбавлення волі.
2. Початковий етап розслідування незаконного позбавлення волі.
3. Проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування незаконного позбавлення волі.
 - 3.1. Огляд місця події.
 - 3.2. Тактика допиту потерпілого та підозрюваного.
 - 3.3. Освідування.
4. Криміналістична характеристика викрадення людини.
5. Початковий етап розслідування викрадення людини.
6. Проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування викрадення людини.
 7. Огляд місця події.
 8. Тактика допиту потерпілого та підозрюваного.
 9. Освідування.

Питання, які виносяться для самостійного опрацювання

1. Основні способи вчинення незаконного позбавлення волі, або викрадення людини.
2. Особливості учинення законного позбавлення волі, або викрадення людини під час гібридної війни.
3. Способи приховування. «Типова слідова» картина.
4. Планування розслідування викрадення людини; початкові слідчі (розшукові) дії; оперативно-розшукові заходи.
5. Планування розслідування незаконного позбавлення волі; початкові слідчі (розшукові) дії; оперативно-розшукові заходи.
6. Групи слідів насильницького позбавлення волі або викрадення, залишені на тілі людини.

Теми рефератних повідомлень

1. Способи вчинення незаконного позбавлення волі в умовах проведення антитерористичної операції.
2. Порушення прав людини на вільне пересування в умовах проведення антитерористичної операції.
3. Методика розслідування викрадення людини.

Практичне завдання

Задача № 1

27 березня 2021 року до Офісу Генерального прокурора звернулись громадяни Іванченко А.О., Круглий А.І та Горев В.К. які повідомили, що 25 березня 2021 року о 8 годині ранку під час перетину КПВВ станція Луганськ, їх запросили пройти до розгортаного намету для більш детального ознайомлення з їх документами та звірки особистості. У наметі перебувало близько 9 чоловік у військовій формі бежевого «польового» кольору у балаклавах. Один з військових штовхнув Іванченко А.О., який упав на землю, після чого військові почали бити кийками Іванченко А.О., Круглого А.І та Горева В.К. Які від ударів по голові втратили свідомість.

Коли прийшли до тями то перебували у якомусь приміщенні обладнаному під ув'язнення. Постійно були приковані кайданками до столів. Періодично до них приходили чоловіки у балаклавах, які представлялись співробітниками СБУ та вимагали зізнатись в участі в незаконним військових формувань від ДНР. Скільки утримували часу не змогли повідомити, оскільки приміщення було без вікон.

Після чого їх перевезли з мішками на головах до іншого приміщення (їхали близько 4 годин) де також били та вимагали зізнатися в участі в незаконних військових озброєних формуваннях.

26 березня 2021 року невідомі у балаклавах посадили їх з зав'язаними очима у автомобіль і викинули на узбіччі поблизу стели з написом м. Лозова у Харківській області.

Завдання:

1. Кваліфікуйте протиправні дії невстановлених осіб і визначте підслідність такого кримінального провадження.
2. Які невідкладні слідчі (розшукову) дії, або ж негласні слідчі (розшукові) дії повинен провести слідчий на даному етапі розслідування?
3. На основі аналізу змісту елементів криміналістичної характеристики незаконного позбавлення волі або викрадення людини визначити основні положення криміналістичної методики і тактики розслідування таких кримінальних правопорушень на початковому етапі.
4. Складіть план початкового етапу досудового розслідування даного кримінального правопорушення.

Задача № 2

20 червня 2021 року до відділу № 1 Херсонського районного управління поліції ГУНП в Херсонській області звернулась адвокат Черкашина Н.М. та повідомила, що з місця проживання зникла її клієнтка Дроздь І.В. 1941 року народження і вже декілька днів не виходить на зв'язок. Черкашина Н.М. повідомила, що старенька Дроздь І.В. їй телефонувала щодня оскільки у них склались товариські стосунки після того, як у 2020 році Черкашина Н.М. представляла Дроздь І.В. в справі щодо перерахунку пенсії.

Слідчий Іванов І.І. під час опитування сусідів дізнався, що кілька днів тому Дроздь І.В. забрали по швидкій допомозі. Після проведення оперативно-розшукових заходів встановлено, що Дроздь І.В. перебуває у відділенні психіатричної лікарні. Потрапила на підставі виклику родича – онука Іванова І.І., який повідомив, що бабуся втратила глузд та намагається укоротити собі віку шляхом стрибка з вікна 4 поверху. Поліція не викликалась.

Після повторного опитування сусідів було встановлено, що вони не чули жодних криків, які б свідчили, що бабуся намагалась ускорити собі віку, характеризували її як психічно здорову.

В подальшому було становлено, що онук Дроздь І.І. громадянин Іванченко І.І. з метою заволодіння квартирою бабусі домовився з лікарями психіатричної лікарні, що вони її покладуть до відділення психіатричної лікарні на невизначений час, що і було реалізовано.

Судово-психологічна експертиза підтвердила, що громадянка Дроздь І.І. психологічно здорова та повною мірою здатна усвідомлювати наслідки своїх дій та керувати ними.

Завдання:

1. Кваліфікуйте протиправні дії осіб, зазначених у наведеній вище фабулі?
2. На основі аналізу змісту елементів криміналістичної характеристики незаконного позбавлення волі людини визначить основні положення криміналістичної методики і тактики розслідування подібних кримінальних правопорушень.
3. Складіть план досудового розслідування цього кримінального правопорушення.

Задача № 3

17 вересня 2021 року близько 17 години до відділу № 1 Херсонського районного управління поліції ГУНП в Херсонській області звернулась гр. Абрикосова Г.М. із заявою про те, що цього ж дня невідомий чоловік о 15 годині викрав із середньої школи № 24 її доньку Інну (12 років) і по телефону вимагає гроші у сумі 25 тис. доларів США, погрожуючи при цьому, що якщо сума не буде виплачена протягом 3-х діб, дитину буде вбито.

Під час проведення низки оперативно-розшукових заходів свідків викрадення дитини встановлено не було.

Завдання:

1. Розкрийте особливості організаційно-підготовчих заходів і тактики проведення невідкладних слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій.
2. Вкажіть необхідний склад слідчо-оперативної групи та техніко-криміналістичні засоби, необхідні для фіксації протиправних дій особи в описаному у задачі випадку.
3. Складіть узгоджений з оперативно-розшуковими підрозділами план досудового розслідування цього кримінального правопорушення.

**Методичні рекомендації
для підготовки до семінарського заняття**

При вивченні даної теми студентам слід опрацювати рекомендовану для вивчення теми літературу та засвоїти наступні питання: методика досудового розслідування незаконного позбавлення волі та викрадення людини; початковий етап досудового розслідування незаконного позбавлення волі та викрадення лю-

дини; наступний етап розслідування незаконного позбавлення волі та викрадення людини.

При підготовці до відповіді на теоретичне питання, про обставини, що підлягають встановленню та доказуванню при розслідуванні незаконного позбавлення волі та викрадення людини необхідно врахувати вимоги КПК України.

Рекомендується зробити в робочому зошиті план-конспект відповіді на кожне питання та завдання для самоконтролю.

Вивчаючи тему необхідно приділити увагу в першу чергу повторенню раніш пройденого матеріалу з навчальної дисципліни «Криміналістика». Зокрема загальним засадам методики розслідування кримінальних правопорушень, особливостям розслідування кримінальних правопорушень вчинених організованими злочинними організаціями та особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень «по гарячим слідам».

Рекомендована література:

1. Абрамова В.М., Ляш А.О., Янковий М.О. Криміналістика: навч.посіб. для студентів ВНЗ. Одеса : ОДУВС, 2009. 64 с.
2. Акімов М. Відмежування захоплення заручників від незаконного позбавлення волі та викрадення людини. *Вісник прокуратури*. 2002. №2 (14). С. 33- 36
3. Актуальні проблеми досудового розслідування та судового розгляду злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей, шляхи їх вирішення [Текст] : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 19 черв. 2020 р.) / [редкол. : В. В. Черней, С. Д. Гусарєв, С. С. Чернявський, В. В. Корольчук]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 413 с.
4. Баулін Ю.В. Система злочинів проти особистої волі людини // *Злочини проти особистої волі людини: Збірник матеріалів міжнародного науково-практичного семінару* (Харків, 19-20 вересня 2000 р.). Харків : «Книжкове видавництво» Лестивця Марії». 2002. С. 23-27.
5. Берназ В.Д. Криміналістика: навч. посібник для вузів. Одеса : ОДУВС, 2009. 460 с.
6. Берназ В.Д., Бірюков В.В., Волобуєв А.Ф. Криміналістика: підручник. Харків : ХНУВС, 2011. 665 с.

7. Біленчук П. Д. Криміналістична тактика і методика розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. для студ. ВНЗ МАУП. Київ : 2007. 510 с.

8. Біленчук П.Д. Судові експертизи : довідник. Київ : [б.в.], 1997. 48 с.

9. Володіна О.О. Щодо питання про мотиви викрадення людини. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. Харків : 2006. Випуск № 33 С. 173–175.

10. Гапон О.А. Про заходи, що вживаються органами внутрішніх справ щодо протидії злочинам проти особистої волі людини. Злочини проти особистої волі людини : збірник матеріалів міжнародного науково-практичного семінару (Харків, 19–20 вересня 2000 р.). Харків : Книжкове видавництво «Лествиця Марії» 2002. С. 13–15.

11. Голіна В.В. Кримінологічна характеристика злочинів, пов'язаних з незаконним позбавленням волі і викраденням чужої дитини. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2007. Вип. № 5. С. 3–7.

12. Гора І. В., Іщенко А. В., Колесник В. А. Криміналістика : навч. посіб. Київ : Вид. Паливода А. В., 2007. 236 с.

13. Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.1994. № 4038-ХІІ. URL : <http://surl.li/bbmoa>.

14. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. Київ : Укр. Правнича Фундація. Вид-во Право, 1995. 32 с.

15. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. 254к/96-ВР із змін., внес. згідно із Законами України та Рішення Конституційного Суду : за станом на 12.06.2013 № 2952-VI. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

16. Криміналістика (курс лекцій) : навч. посіб. / М.Ю. Будзієвський [и др.] ; рец.: В.Г. Лукашевич, К.В. Антонов, В.М. Тертишник ; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2013. 362 с.

17. Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с.

18. Криміналістика у питаннях і відповідях : навчальний посібник / [А.В. Іщенко, В.В. Пясковський, А.В. Самодін, Ю.М. Чорноус та ін.]. К. : ТОВ "Видавництво "Центр учбової літератури", 2016. 118 с.

19. Криміналістика: підручник / за ред. В.Ю. Шепітька; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. 4-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2008. 464 с.

20. Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 1 / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 456 с.

21. Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 2 / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 328 с.

22. Криміналістика: традиції, новації, перспективи : добірка наук. пр. / Віктор Шевчук ; упоряд. : Н.А. Чмутова. Харків : Право, 2020. 1280 с.

23. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / [За ред. А. С. Беніцького, В. С. Гуславського, О. О. Дудорова, Б. Г. Розовського. К. : Істина, 2011. 1112 с.

24. Кузьмічов В.С., Юсупов В.В. Алібі у розкритті злочинів : навч. посіб. Київ : КНТ, 2007. 264 с.

25. Маркус В.О. Криміналістика : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2007. 558 с.

26. Олішевський В.В. Криміналістична характеристика викрадення людини, вчиненого з корисливих мотивів. Право і безпека. 2004. № 4. С. 89–93.

27. Олішевський В.В. Особливості виявлення ознак викрадення людини, вчиненого з корисливих мотивів. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2004. № 26. С. 77–80.

28. Оржинська Е.І. Незаконне позбавлення волі : типові слідчі ситуації та програми розслідування. *Право і суспільство*. 2021, № 1. С. 244–250.

29. Оржинська Е.І. Предместніков О.Г. Спосіб вчинення незаконного позбавлення волі : криміналістичний аспект. *Право і суспільство*. 2010. № 2. С.154–158.

30. Оржинська Е.І. Предместніков О.Г. Спосіб вчинення, як елемент криміналістичної характеристики незаконного позбавлення волі. *Проблеми кримінального права, процесу та криміналістики* : мат. між нар. науково-практ. конф. м. Одеса. 2009. С. 520–523.

31. Оржинська Е.І. Слідова картина, як елемент криміналістичної характеристики незаконного позбавлення волі. *European potential for the development of legal science, legislation and law enforcement*

practice. International scientific and practical conference. February 26-27, 2021. Wlockawek, Republic of Poland. P. 230-233.

32. Практикум з криміналістики (з конкретними ситуаційними завданнями та алгоритмами їх професійного вирішення): навчально-методичний посібник / К.О. Чаплинський, Ю.А. Чаплинська, М.М. Єфімов. Д. : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2016. 70 с.

33. Про судову практику у справах про хабарництво. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 року № 5.

34. Пясковський В. В., Чорноус, Ю. М., Іщенко А. В., Алексєєв О. О. Криміналістика : підручник. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 544 с.

35. Сабадаш В. П., Ларкін М. О. Криміналістика. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 228 с.

36. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному вигляді) : підручник. Київ : Кондор, 2006. 588 с.

37. Тищенко В. В. Криміналістика : навч.-метод. посібник для студ. заоч. та веч. форм навч. Одеса : Фенікс, 2013. 372 с.

38. Шеремет А. П., Криміналістика : навч. пос. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

Тема № 9. Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів

Навчальні питання:

1. Криміналістична характеристика кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів.

2. Поняття методики досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів.

3. Джерела первісної інформації, їх оцінка і прийняття рішення про відкриття кримінального провадження.

4. Першочерговий етап досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів та слідчі (розшукові) дії на цьому етапі.

5. Проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів.

5.1. Огляд місця події.

5.2. Тактика допиту потерпілого та підозрюваного.

5.3. Освідчення.

6. Наступний етап досудового розслідування.

Питання, які виносяться для самостійного опрацювання

1. Типові слідчі ситуації на початковому етапі досудове розслідування і відповідні їм комплекси слідчих (розшукових) дій, оперативно-розшукових заходів.

2. Типові версії і планування досудове розслідування.

3. Особливості затримання і допиту підозрюваного, обшуку, огляду речових доказів, призначення судово-біологічної, судово-хімічної, судово-наркологічної та криміналістичних експертиз.

4. Призначення експертиз у справах пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів.

5. Участь спеціаліста при проведенні огляду, обшуку, відібранні зразків для експертного дослідження.

6. Участь спеціаліста при проведенні допиту та судово експертиза на етапі досудового розслідування кримінальних правопорушень пов'язаних з незаконним обігом наркотиків.

Теми рефератних повідомлень

1. Криміналістична характеристика контрабанди наркотичних засобів.

2. Досудове розслідування незаконного обігу наркотичних засобів.

3. Використання спеціальних знань під час досудового розслідування незаконного обігу наркотичних засобів.

Практичне завдання

Задача № 1

19 вересня 2021 року о 5 годині ранку до чергового лінійного відділу на станції Мукачево національної поліції України на Львівській залізниці від працівників митного відділу надійшло повідомлення про те, що під час митного огляду швидкісного поїзду “Мукачево-Будапешт”, який прямував до Угорщини, за декоративною обшивкою стелі 3 купе 12-го вагону співробітниками Мукачівського митного посту був виявлений та вилучений вантаж – пакет близько 1,8 кілограм речовини білого кольору синтетичного походження. Провідник вагону з приводу виявленого пакету нічого повідомити не зміг, зазначивши, що заступив на зміну 18 вересня поточного року і до виявленого та вилученого ніякого відношення не має. Під час проведення низки оперативно-розшукових заходів господаря контрабандного вантажу виявити не вдалося.

Завдання:

1. *Скласти протокол огляду місця події та призначити відповідну експертизу.*
2. *Висунути слідчі версії.*
3. *Скласти розгорнутий письмовий план розслідування за даною фабулою.*
4. *Розкрити особливості організаційно-підготовчих заходів, процесуальних і тактичних аспектів проведення визначених у плані першочергових слідчих (розшукових) дій.*

Задача № 2

17 січня 2021 року на митному посту «Краковець» (Львівська регіональна митниця) інспекторами був зупинений автомобіль «Škoda Octavia», у якому 38-літній безробітний Ниркін С.М. та 36-літня безробітна Подоляк С.Г. прямували до Польщі.

Під час огляду автомобіля інспекторами митниці у спортивній сумці, що знаходилася у багажному відділенні автомобіля, було виявлено 1,2 кг речовини білого кольору.

При огляді, вилученої, спеціалісти припустили, що це може бути наркотичні засоби.

Контрабандний товар був вилучений, а Ниркін С.М. та Подоляк С.Г. були затримані на митниці.

Завдання:

1. *Скласти протокол затримання Ниркіна С.М. та Подоляк С.Г., в якому обов'язково зазначити результати їх особистого обшуку.*
2. *Скласти розгорнутий письмовий план розслідування за даною фабулою, в якому відобразити алгоритм першочергових слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій.*
3. *Розкрити особливості організаційно-підготовчих заходів і тактики проведення визначених у плані першочергових слідчих дій.*

Задача № 3

23 листопада 2020 року під час спроби незаконного збуту наркотичних засобів було затримано гр. Піскунова Д.Б., у якого при особистому огляді з кишень штанив вилучено два паперові пакунки, що містять суху, подрібнену рослинну речовину зеленого кольору масою по 3,2 г у кожному пакунку та флакон з рідиною коричневого кольору. Внаслідок проведеного попереднього дослідження Херсонським науково-дослідним експертно-криміналістичним центром МВС України. встановлено, що рослинна речовина є наркотичним засобом – марихуаною (висушеною), а рідина з флакону – розчином наркотичного засобу – ацетильованого опію, маса сухого ацетильованого опію в рідині становить 0,2 г.

Під час допиту Піскунов Д.Б. факт зберігання та збуту наркотиків заперечував.

За наявною оперативною інформацією, основну частину наркотиків Піскунов Д.Б. виготовляє за місцем свого проживання, але значної кількості наркотиків там не зберігає. Відомо, що Піскунов Д.Б. тривалий час вживає наркотики.

Завдання:

1. *Скласти протокол обшуку за місцем проживання Піскунова Д.Б.*
2. *Скласти розгорнутий письмовий план розслідування за даною фабулою.*
3. *Розкрити особливості організаційно-підготовчих заходів і тактики проведення визначених у плані першочергових (невідкладних) слідчих (розшукових) дій.*

Методичні рекомендації для підготовки до семінарського заняття

При вивченні даної теми студентам слід опрацювати рекомендовану для вивчення теми літературу та засвоїти наступні питання: методика досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів; початковий етап досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів; наступний етап розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів.

При підготовці до відповіді на теоретичне питання, про обставини, що підлягають встановленню та доказуванню кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів необхідно врахувати вимоги КПК України.

Рекомендується зробити в робочому зошиті план-конспект відповіді на кожне питання та завдання для самоконтролю.

Вивчаючи тему необхідно приділити увагу в першу чергу повторенню раніш пройденого матеріалу з навчальної дисципліни «Криміналістика». Зокрема загальним засадам методики розслідування кримінальних правопорушень, особливостям розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів.

Рекомендована література:

1. Абрамова В.М., Ляш А.О., Янковий М.О. Криміналістика : навч.посіб. для студентів ВНЗ. Одеса : ОДУВС, 2009, 64 с.
2. Беніцький А. С. Причетність до злочину: проблеми кримінальної відповідальності : [монограф.] : / А. С. Беніцький ; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. Луганськ : СПД Резников В. С., 2014. 552 с.
3. Берназ В.Д. Криміналістика : навч. посібник для вузів. Одеса : ОДУВС, 2009. 460 с.
4. Берназ В.Д., Бірюков В.В., Волобуєв А.Ф. Криміналістика : підручник. Харків : ХНУВС, 2011. 665 с.

5. Біленчук П. Д. Криміналістична тактика і методика розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. для студ. ВНЗ МАУП. Київ : 2007. 510 с.

6. Біленчук П.Д. Судові експертизи : довідник. Київ : [б.в.], 1997. 48 с.

7. Бугайчук К.Л. Особливості досудового розслідування незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збуту наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (в умовах нового Кримінального процесуального та оперативно-розшукового законодавства) : науково-методичні рекомендації / К.Л. Бугайчук, О.О. Савченко, Н.О. Прибіткова. Харків : ХНУВС, 2015. 100 с.

8. Закон України «Про судову експертизу» 25.02.1994. № 4038-ХІІ. URL : <http://surl.li/bbmoa>.

9. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів: тактика проведення окремих слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій: методичні рекомендації / С.В. Албул, С.В. Андрусенко. Одеса : ОДУВС, 2018. 100 с.

10. Кваліфікація та розслідування злочинів, пов'язаних із незаконним збутом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів за допомогою мережі Інтернет: методичні рекомендації / О.Ю. Татаров, О.М. Стрільців, В.Б. Школьний та ін. К. : ГСУ МВС України, Нац. акад. внутр. справ. 2012. 30 с.

11. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. 254к/96-ВР із змін., внес. згідно із Законами України та Рішення Конституційного Суду : за станом на 12.06.2013 р. № 2952-VI. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

12. Криміналістика (курс лекцій) : навч. посіб. / М.Ю. Будзієвський [и др.] ; рец.: В.Г. Лукашевич, К.В. Антонов, В.М. Тертишник ; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпропетровськ: ДДУВС, 2013. 362 с.

13. Криміналістика : підручник / [В. В. Пяковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пяковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с.

14. Криміналістика у питаннях і відповідях : навчальний посібник / [А.В. Іщенко, В.В. Пяковський, А.В. Самодін, Ю.М. Чорноус та ін.]. К. : ТОВ "Видавництво "Центр учбової літератури", 2016. 118 с.

15. Криміналістика : підручник / за ред. В.Ю. Шепітька; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. 4-те вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2008. 464 с.

16. Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 1 / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 456 с.

17. Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 2 / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 328 с.

18. Криміналістика : традиції, новації, перспективи : добірка наук. пр. / Віктор Шевчук ; упоряд.: Н.А. Чмутова. Харків : Право, 2020. 1280 с.

19. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / [За ред. А. С. Беніцького, В. С. Гуславського, О. О. Дудорова, Б. Г. Розовського. К. : Істина, 2011. 1112 с.

20. Кримінальний кодекс України Закон України від 05.04.2001. № 2341-III. URL : <http://surl.li/awemi>.

21. Кримінальний процесуальний кодекс України Закон України від 13.04.2012. № 4651-VI. URL : <http://surl.li/awemf>.

22. Кузьмічов В.С., Юсупов В.В. Алібі у розкритті злочинів : навч. посіб. Київ : КНТ, 2007. 264 с.

23. Маркус В.О. Криміналістика : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2007. 558 с.

24. Практикум з криміналістики (з конкретними ситуаційними завданнями та алгоритмами їх професійного вирішення): навчально-методичний посібник / К.О. Чаплинський, Ю.А. Чаплинська, М.М. Єфімов. Д. : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2016. 70 с.

25. Про затвердження Змін до Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні наказ МВС України від 28.05.2020. № 420. URL : <http://surl.li/bbmnr>.

26. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 07.07.2017. № 575. URL : <http://surl.li/bbmns>.

27. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 15.02.1995 № 62/95-ВР. URL : <http://surl.li/bbmre>.

28. Про судову практику у справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 року № 4.

29. Пясковський В. В., Чорноус, Ю. М., Іщенко А. В., Алексеєв О. О. Криміналістика : підручник. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 544 с.

30. Разумов Э. А. Практическое руководство по криминалистике: учеб.-практ. пособ. Київ : ООО «Элит Принт», 2011. 465 с.

31. Сабадаш В. П., Ларкін М. О. Криміналістика. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 228 с.

32. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному вигляді) : підручник. Київ : Кондор, 2006. 588 с.

33. Тищенко В. В. Криміналістика: навч.-метод. посібник для студ. заоч. та веч. форм навч. Одеса : Фенікс, 2013. 372.

34. Шеремет А. П., Криміналістика : навч. пос. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

35. Щербаковский М. Г. Судебные экспертизы : назначение, производство, использование : учеб. практ. пособие. Харьков : Эспада, 2005. 544 с.

Тема № 10. Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів)

Навчальні питання

1. Родова криміналістична характеристика комп'ютерних кримінальних правопорушень.
2. Особливості тактики слідчих дій.
3. Огляд місця події. Огляд комп'ютерної техніки
4. Допит свідків. Предмет допиту свідків.

5. Підготовка до обшуку. Обшук.
6. Допит підозрюваного. Предмет допиту підозрюваного.
7. . Проведення судових експертиз
8. Можливості судових експертиз під час досудового розслідування комп'ютерних кримінальних правопорушень.

Питання, які виносяться для самостійного опрацювання

1. Групи способів учинення кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів).
2. Способи приховування кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів).
3. Знаряддя вчинення кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів).
4. Типова «слідова картина».
5. Особа злочинця. Класифікація суб'єктів учинення кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів). Класифікація хакерів.
6. Початковий етап досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів).
7. Типові слідчі ситуації початкового етапу досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів).
9. Обставини, що підлягають встановленню під час досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів).
10. Типові слідчі ситуації на початковому етапі досудове розслідування і відповідні їм комплекси слідчих (розшукових) дій, оперативно-розшукових заходів.
11. Типові версії і планування досудове розслідування.

Теми рефератних повідомлень

1. Способи вчинення кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів).

2. Особа хакера, як елемент криміналістичної характеристики.

3. Використання спеціальних знань під час досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів).

Практичне завдання

Задача № 1

Громадянин Смирнов В.В. з січня 2017 по вересень 2021 року працював в провідним інженером відділу пластикових карток ПАТ «Приват +». У травні 2021 року Смирнов В.В., маючи доступ до бази даних про клієнтів та їх рахунки, що містились у його робочому комп'ютері, здійснив операцію з персоналізації картки громадянина Волкова С.С., шляхом копіювання інформації на іншу картку, що фактично призвело до виготовлення дубліката картки зазначеного громадянина.

Після звільнення з посади провідного інженера відділу пластикових карток ПАТ «Приват +» шляхом використання картки дубліката та банкоматів Смирнов В.В. зняв і привласнив готівку з рахунку громадянина Волкова С.С. грошові кошти на суму 95 тис. грн.

Завдання:

1. *Кваліфікуйте протиправні дії особи, зазначеної у наведеній вище фабулі?*

2. *На основі аналізу змісту елементів криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень у сфері використання електронно – обчислювальних машин (комп'ютерів) визначить основні положення криміналістичної методики і тактики розслідування подібних кримінальних правопорушень.*

3. *Складіть план досудового розслідування цього кримінального правопорушення.*

Задача № 2

17-ти річний громадянин Волощук К.К., маючи достатні технічні навички роботи на комп'ютері та з програмними забезпеченнями, створив дублікат – макет сайту «Дія». Програмне забезпечення дублікату – макет сайту «Дія» дозволяло загрузити зако-

рдонний паспорт, ID картку та в подальшому згенерувати внутрішній сертифікат вакцинації Covid – 19.

Дублікат – макет сайту «Дія» Волощук К.К. продавав за 200 грн громадянам, які хотіли отримати внутрішній сертифікат вакцинації Covid – 19.

Завдання:

1. *Кваліфікуйте протиправні дії особи, зазначеної у наведеній вище фабулі?*

2. *На основі аналізу змісту елементів криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень у сфері використання електронно – обчислювальних машин (комп'ютерів) визначить основні положення криміналістичної методики і тактики розслідування подібних кримінальних правопорушень.*

3. *Складіть план досудового розслідування цього кримінального правопорушення.*

**Методичні рекомендації
для підготовки до семінарського заняття**

При вивченні даної теми студентам слід опрацювати рекомендовану для вивчення теми літературу та засвоїти наступні питання: методика досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів); початковий етап досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів); наступний етап розслідування кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів).

При підготовці до відповіді на теоретичне питання, про обставини, що підлягають встановленню та доказуванню кримінальних правопорушень, у сфері використання електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів) необхідно врахувати вимоги КПК України.

Рекомендується зробити в робочому зошиті план-конспект відповіді на кожне питання та завдання для самоконтролю.

Вивчаючи тему необхідно приділити увагу в першу чергу повторенню раніш пройденого матеріалу з навчальної дисципліни «Криміналістика». Зокрема загальним засадам методики розс-

лідування кримінальних правопорушень, методиці досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів).

Рекомендована література:

1. Абрамова В.М., Ляш А.О., Янковий М.О. Криміналістика : навч.посіб. для студентів ВНЗ. Одеса : ОДУВС. 2009. 64 с.
2. Бараненко Р.В., Васильченко Є.О. До питання запобігання кіберзлочинам. *Prospects for the development of modern science and practice : abstracts of XVI International Scientific and Practical Conference*. 11-12 Mai, 2020, Graz, Österreich. Рр.143-145.
3. Бараненко Р.В. Кібератаки як одна з форм кібертероризму. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія Технічні науки*. 2021. №1. Ч.1. Том 32 (71). С.45-50.
4. Бараненко Р.В. Кіберзлочин, комп'ютерний злочин чи кіберправопорушення? Аналіз особливостей застосування термінології. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Політологія. Соціологія. Право. 2021. №1 (49). С.85-90.
5. Берназ В.Д. Криміналістика : навч. посібник для вузів. Одеса : ОДУВС, 2009. 460 с.
6. Берназ В.Д., Бірюков В.В., Волобуєв А.Ф. Криміналістика : підручник. Харків : ХНУВС, 2011. 665 с.
7. Біленчук П. Д. Криміналістична тактика і методика розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. для студ. ВНЗ МАУП. Київ : 2007. 510 с.
8. Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.1994. № 4038-XII. URL : <http://surl.li/bbmoa>.
9. Карчевський М. В. Кримінально-правова охорона інформаційної безпеки України : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.08 / М.В. Карчевський. К., 2013. 536 с.
10. Конвенція про кіберзлочинність. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2006. № 5–6. Ст. 71, 07.09.2005. URL : <http://surl.li/bbnae>.
11. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. 254к/96-ВР із змін., внес. згідно із Законами України та Рішення

Конституційного Суду : за станом на 12.06.2013 р. № 2952-VI. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

12. Криміналістика (курс лекцій) : навч. посіб. / М.Ю. Будзієвський [и др.] ; рец.: В.Г. Лукашевич, К.В. Антонов, В.М. Тертишник ; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2013. 362 с.

13. Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с.

14. Криміналістика у питаннях і відповідях : навчальний посібник / [А.В. Іщенко, В.В. Пясковський, А.В. Самодін, Ю.М. Чорноус та ін.]. К. : ТОВ "Видавництво "Центр учбової літератури", 2016. 118 с.

15. Криміналістика : підручник / за ред. В.Ю. Шепітька; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. 4-те вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2008. 464 с.

16. Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 1 / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 456 с.

17. Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 2 / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 328 с.

18. Криміналістика : традиції, новації, перспективи : добірка наук. пр. / Віктор Шевчук ; упоряд.: Н.А. Чмутова. Харків : Право, 2020. 1280 с.

19. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / [За ред. А. С. Беніцького, В. С. Гуславського, О. О. Дудорова, Б. Г. Розовського. К. : Істина, 2011. 1112 с.

20. Кримінальний кодекс України Закон України від 05.04.2001. № 2341-III. URL : <http://surl.li/awemi>.

21. Кримінальний процесуальний кодекс України Закон України від 13.04.2012. № 4651-VI. URL <http://surl.li/awemf>.

22. Кузьмічов В.С., Юсупов В.В. Алібі у розкритті злочинів : навч. посіб. Київ : КНТ, 2007. 264 с.

23. Маркус В.О. Криміналістика : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2007. 558 с.

24. Пашнів Д.В., Рудик М.В. Особливості виявлення та кримінально-правова кваліфікація злочинів, що посягають на комп'ютерну інформацію з обмеженим доступом. Ученые записки

Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки». Том 22 (61). № 1. 2009. С. 229–235.

25. Практикум з криміналістики (з конкретними ситуаційними завданнями та алгоритмами їх професійного вирішення): навчально-методичний посібник / К.О. Чаплинський, Ю.А. Чаплинська, М.М. Єфімов. Д.: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2016. 70 с.

26. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо підвищення ефективності боротьби з кіберзлочинністю та використання електронних доказів: проект Закону № 4004 від 01.09.2020. URL : <http://surl.li/bbmro>.

27. Закон України «Про інформацію» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1992. № 48. Ст. 650.

28. Про судову практику у справах про злочини проти власності. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.2009 року № 10.

29. Пясковський В. В., Чорноус, Ю. М., Іщенко А. В., Алексєєв О. О. Криміналістика : підручник. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 544 с.

30. Разумов Э. А. Практическое руководство по криминалистике : учеб.-практ. пособ. Київ : ООО «Элит Принт», 2011. 465 с.

31. Розенфельд Н.А. Проблемы вдосконалення відповідальності за незаконне втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), їх систем та комп'ютерних мереж. Держава і право : Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Спілка юристів України. 2002. Вип. 16. С. 355–359.

32. Сабадаш В. П., Ларкін М. О. Криміналістика. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 228 с.

33. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному вигляді) : Підручник. Київ : Кондор, 2006. 588 с.

34. Тищенко В. В. Криміналістика : навч.-метод. посібник для студ. заоч. та веч. форм навч. Одеса : Фенікс, 2013. 372 с.

35. Шеремет А. П. Криміналістика : навч. пос. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

36. Щербаковский М. Г. Судебные экспертизы : назначение, производство, использование : учеб. практ. пособие. Харьков : Эспада, 2005. 544 с.

Розділ III

ПИТАННЯ ДЛЯ

ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Перелік питань для підготовки до заліку

1. Предмет, завдання та значення криміналістичної методики у розслідуванні кримінальних правопорушень
2. Принципи побудови та джерела криміналістичної методики.
3. Функції окремих криміналістичних методик.
4. Структура окремої криміналістичної методики розслідування окремих видів кримінальних правопорушень.
5. Елементи криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень.
6. Основи планування й організації розслідування кримінальних правопорушень.
7. Обставини, що підлягають з'ясуванню у процесі розслідування кримінальних правопорушень.
8. Криміналістична характеристика вбивств.
9. Невідкладні слідчі дії під час досудового розслідування вбивств.
10. Огляд місця події під час досудового розслідування вбивств : методика, умови та вимоги.
11. Судово – медичне дослідження трупа.
12. Перелік, послідовність та особливості тактики слідчих дій у ході розслідування різних видів статевого кримінального правопорушення.
13. Методика розслідування крадіжок.
14. Криміналістична характеристика крадіжок .
15. Особливості проведення слідчих та інших дій у ході розслідування крадіжок.
16. Методика розслідування грабежів та розбоїв.

17. Криміналістична характеристика грабежів та розбоїв.

18. Перелік, послідовність, тактика слідчих та інших дій у ході розслідування грабежів та розбоїв.

19. Методика розслідування розкрадання майна з використанням службового становища.

20. Криміналістична характеристика розкрадання майна з використанням службового становища.

21. Перелік, послідовність та особливості тактики слідчих та інших дій у ході розслідування розкрадання майна з використанням службового становища.

22. Тактика проведення оперативно-розшукових заходів під час досудового розслідування вбивств.

23. Відтворення обстановки та обставин події під час досудового розслідування вбивств.

24. Методика досудового розслідування вбивств у випадках невідомих та розчленованих трупів.

25. Методика досудового розслідування вбивств замаскованих різними видами інсценувань.

26. Розслідування вбивств, що супроводжуються приховуванням трупа.

27. Криміналістична характеристика злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності малолітніх.

28. Початковий етап розслідування насильницьких злочинів проти статевої недоторканності малолітніх.

29. Проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування злочинів проти статевої недоторканності малолітніх.

30. Групи слідів насильницького статевих злочину, залишені на тілі людини.

31. Криміналістична характеристика крадіжок, грабежів і розбоїв.

32. Типові слідчі ситуації на початковому етапі розслідування крадіжок і відповідні їм комплекси слідчих (розшукових) дій, негласних заходів.

33. Типові слідчі ситуації на початковому етапі розслідування грабежів і відповідні їм комплекси слідчих (розшукових) дій, негласних заходів.

34. Типові слідчі ситуації на початковому етапі розслідування розбоїв і відповідні їм комплекси слідчих (розшукових) дій, негласних заходів.

35. Методика досудового розслідування крадіжок.
36. Методика досудового розслідування грабежів.
37. Методика досудового розслідування розбоїв.
38. Криміналістична характеристика шахрайства, учинених шляхом використання засобів мобільного зв'язку.
39. Криміналістична характеристика шахрайства, учинених шляхом використання засобів мобільного зв'язку.
40. Потерпілі від інтернет-шахрайства.
41. Початковий етап розслідування шахрайства, учинених шляхом використання засобів мобільного зв'язку.
42. Першочергові заходи слідчого з метою досудового розкриття злочину за гарячими слідами незалежно від способу передачі грошей на початковому етапі розслідування шахрайства, учинених з використанням засобів мобільного зв'язку.
43. Проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування шахрайства, учинених з використанням засобів мобільного зв'язку.
44. Криміналістична класифікація кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.
45. Обставини, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.
46. Особливості побудови слідчих версій і планування розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.
47. Типові слідчі ситуації на початку кримінального провадження кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, та комплекс слідчих (розшукових) дій щодо їх вирішення.
48. Наступний етап розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності.
49. Криміналістична характеристика незаконного позбавлення волі.
50. Криміналістична характеристика викрадення людини.
51. Основні способи вчинення незаконного позбавлення волі, або викрадення людини.

52. Способи приховування незаконного позбавлення волі, або викрадення людини.

53. Незаконне позбавлення волі: особа правопорушника.

54. Початковий етап розслідування незаконного позбавлення волі, або викрадення людини.

55. Планування розслідування; початкові слідчі (розшукові) дії; оперативно-розшукові заходи під час розслідування незаконного позбавлення волі.

56. Планування розслідування; початкові слідчі (розшукові) дії; оперативно-розшукові заходи під час розслідування викрадення людини.

57. Проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування незаконного позбавлення волі.

58. Проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування викрадення людини.

59. Криміналістична характеристика незаконного виготовлення, придбання, зберігання, перевозки, пересилки або збиту наркотичних засобів.

60. Типові слідчі ситуації на початковому етапі розслідування незаконного виготовлення, придбання, зберігання, перевозки, пересилки або збиту наркотичних засобів.

61. Взаємодія слідчого з працівниками карного розшуку, дільничними інспекторами та іншими службами органів внутрішніх справ, використання допомоги громадськості в розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних з наркотичними засобами.

62. Криміналістична характеристика комп'ютерних кримінальних правопорушень.

63. Елементи криміналістичної характеристики комп'ютерних кримінальних правопорушень.

64. Групи способів учинення комп'ютерної кримінальних правопорушень.

65. Класифікація суб'єктів учинення комп'ютерних кримінальних правопорушень.

66. Класифікація потерпілих від комп'ютерних кримінальних правопорушень.

67. Початковий етап розслідування комп'ютерних кримінальних правопорушень.

68. Типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування комп'ютерних кримінальних правопорушень.

69. Обставини, що підлягають встановленню під час розслідування комп'ютерних кримінальних правопорушень.

70. Проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування комп'ютерних кримінальних правопорушень.

71. Огляд місця події під час розслідування комп'ютерних кримінальних правопорушень.

**Оржинська Ельвіра Ігорівна
Беніцький Андрій Сергійович
Темніков Олександр Вікторович**

**ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ
ОКРЕМИХ ВИДІВ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо проведення семінарських занять для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 081 «Право» галузі знань 08 «Право»**

Під редакцією автора
Технічний редактор Ю.В. Шибасєва

Г Е Л Ь В Е Т И К А
ВИДАВНИЧИЙ ДІМ

WWW.HELVETICA.UA

Підписано до друку 01.12.2021 р. Формат 84×108/16.
Папір офсетний. Гарнітура Book Antiqua. Цифровий друк.
Ум. друк. арк. 3,49. Наклад 200. Замовлення № 0222/064.
Віддруковано з готового оригінал-макета.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
73034, м. Херсон, вул. Паровозна, 46-а
Тел.: +38 (048) 709 38 69,
+38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.